

УДК 339.9+ 330.47:004

Н. В. Резнікова,

д. е. н., професор, професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин, НН інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2570-869X>**О. В. Булатова,**

д. е. н., професор, перший проректор, Маріупольський державний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7938-7874>**В. Г. Панченко,**

д. е. н., професор, Маріупольський державний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5578-6210>**О. А. Іващенко,**

к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8490-778X>

DOI: 10.32702/2306-6792.2023.18.33

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ: ПЛАТФОРМНА ЕКОНОМІКА І НОВІ ЗАГРОЗИ НЕРІВНОСТІ В УМОВАХ ТЕХНОГЛОБАЛІЗМУ

N. Reznikova,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Professor of the Department of World Economy and International Economic Relations, Educational and Scientific Institute of International Relations Taras Shevchenko National University of Kyiv

O. Bulatova,

Doctor of Economic Sciences, Professor, First Vice-Rector,

V. Panchenko,

Doctor of Economics, Professor, Mariupol State University

O. Ivashchenko,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of International Economics, Borys Grinchenko Kyiv University

DIGITAL TRANSFORMATION OF THE LABOR MARKET: THE PLATFORM ECONOMY AND NEW THREATS OF INEQUALITY IN THE CONDITIONS OF TECHNOGLOBALISM

Мета статті полягає в ідентифікації тригерів і наслідків цифрової трансформації ринку праці з акцентом на платформній економіці та продукованих техноглобалізмом загрозах нерівності. Виокремлено тригери розвитку платформної економіки з гнучкою зайнятістю. Стверджується, що проблема цифрового розриву між працівниками з різними кваліфікаційними можливостями стає дедалі виразнішою. Розвиток платформної економіки має неоднозначний вплив на нерівність. З одного боку, освіта та кваліфікація, здатність швидко навчатися, доступ до цифрових технологій, якість підключення до інтернету, цифрова інфраструктура, доступна для працівника вже визначають його позиції на ринку фрілансерів. З іншого боку, трудові платформи здатні забезпечити робочими місцями працівників, не обмежуючись кордонами держави, а отже, зростаюча конкуренція як у групі кваліфікованих, так і некваліфікованих працівників призводить до погіршення умов праці та зниження заробітної плати. У світовому масштабі працівники вдаються до практики "перегонів по низхідній", яка передбачає, що вони готові погодитися на нижчу оплату праці через різні причини, як то: (1) криза вартості життя (феномен, що описує наслідки одночасної рецесії та інфляції в розвинених країнах); (2) середня заробітна плата по країні; (3) рівень безробіття у країні; (4) кон'юнктура ринку; (5) рівень спеціалізації; (6) ступінь скрути і безвиході, в якій опинилась людина.

Зроблено висновок, що цифрова трансформація ринку праці характеризується становленням платформної економіки, в межах якої формуються локальні та глобальні платформи праці, що виконують інфраструктурну функцію ринку. Соціальна, економічна, стимулююча, регулююча функції ринку праці зазнають суттєвих змін. Нові бізнес-моделі, що виникають між роботодавцем та працівником, наділяють їх новими характеристиками: тоді як перші от-

римуєть можливість, не вдаючись до капітальних інвестицій, отримувати затребувані результати, не уникаючи використання практики "перегонів по низхідній", водночас відіграючи роль менеджерів, що управляють робочими процесами за допомогою алгоритмів штучного інтелекту, другі — набувають можливість, не вдаючись до еміграції, отримувати можливість вибору роботодавця по всьому світу, але ціною відмови від соціальних гарантій, що передбачені традиційними трудовими відносинами, в обмін на зайнятість та дохід, де ціна на оплату праці визначається не лише рівнем кваліфікації, але і ступенем лояльності та гнучкості претендента на роботу на біржах фрілансерів. І хоча модель віддаленої роботи на платформі може бути прийнята у більшості сегментів традиційної економіки у найближчому майбутньому, загрози цифрової нерівності та цифрового розриву, іманентні економіці платформ, економіці доступу, крауд-економіці, гіг-економіці, фріланс-економіці, економіці на запит напряду залежатимуть від загроз технологічного безробіття і погіршення соціально-економічної ситуації в країнах базування робітника і роботодавця.

The purpose of the article is to identify the triggers and consequences of the digital transformation of the labor market with an emphasis on the platform economy and the threats of inequality produced by technoglobalism. The article examines the impact of the pandemic on the development of the platform economy. It is argued that the platform economy, in fact, chaoticizes the labor market, thereby influencing both highly skilled and low-skilled workers. The platform economy forms a new structure of the labor market both at the local and global levels, complementing local and global online labor platforms, and also modifies its functions — social, economic, stimulating, regulatory. The labor market, which is a complex dynamic system of social, economic and legal relations regarding the demand and supply of labor and the forms and methods of coordinating the interests of its market subjects, is experiencing the consequences of the digital transformation of economic activity in the processes of its global structuring, which is manifested in an increase in outsourcing on online platforms labor. The platform-based remote work model may be adopted in most segments of the traditional economy in the near future, due to a whole range of interrelated reasons.

The new business model allows employers to use platforms to organize work without the need to invest in capital assets or hire employees. Instead, they act as intermediaries between performers and clients, and also manage the workflow using algorithms. A situation is being created in which the digital platform creates quasi-workers — performers who are provided with employment and income, but are not provided with the social guarantees that accompany traditional labor relations. Platforms perform an infrastructural function: by bringing labor supply and demand closer together, they increase market efficiency

It has been established that digitalization, affecting the labor market and employment structure, produces new forms of inequality and the digital divide. It should be noted that the platform economy, access economy, crowd economy, gig economy, freelance economy, on-demand economy are not necessarily characterized by mass technological unemployment, and this fact is consistent with the conclusions of economic theory, which assumes the presence of compensation mechanisms and the action labor saving effect from the implementation of new technologies. The problem of the digital divide between workers with different skills is becoming increasingly clear. The uneven impact of workplace digitalization on workers with different skill levels is confirmed by empirical data.

The development of the platform economy has mixed effects on inequality. On the one hand, education and qualifications, the ability to learn quickly, access to digital technologies, quality of Internet connection, digital infrastructure available to the employee already predetermine his position in the freelance market. On the other hand, labor platforms are able to provide jobs to a large audience, not limited by the borders of the state, and, therefore, growing competition in both the group of qualified and unskilled workers leads to a deterioration in working conditions and lower wages. Platform employment is an effective tool for generating income both on an occasional and regular basis. From the standpoint of the sociological approach, freelancers are classic representatives of the precariat class, which is understood as workers who do not have full guaranteed employment. Globally, workers have resorted to the practice of "race to the bottom", which implies that they are willing to accept lower wages for various reasons, such as: (1) a cost of living crisis (a phenomenon describing the consequences of simultaneous recession and inflation in developed countries); (2) average wages in the country; (3) the unemployment rate in the country; (4) market conditions; (5) level of specialization; (6) the degree of difficulty and hopelessness in which the person found himself.

Ключові слова: ринок праці, цифрова трансформація, цифровий розрив, цифрова нерівність, економічна діяльність, платформізація, техноглобалізм, платформна економіка, шерінгова економіка, цифрова інфраструктура, цифрова інфраструктура, гіг-економіка, біржа фрілансерів, аутсорсинг, висококваліфікована робоча сила, технологічне безробіття, гіг-працівник, зайнятість, пандемія.

Keywords: labor market, digital transformation, digital divide, digital inequality, economic activity, platformization, technoglobalism, platform economy, sharing economy, digital infrastructure, digital infrastructure, gig economy, freelancer exchange, outsourcing, highly skilled workforce, technological unemployment, gig worker, employment, pandemic.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Без сумнівів, пандемія стала одним із найпотужніших тригерів розвитку платформної економіки, яка, по суті, хаотизуючи ринок праці, здійснює вплив як на висококваліфі-

кованих, так і на низькокваліфікованих працівників, формує не лише його нову структуру, доповнюючи локальними і глобальними оналайн-платформами праці, але й модифікує його функції — соціальну, економічну, стимулюю-

Рис. 1. Еволюція підходів до визначення платформної економіки

Джерело: укладено автором з використанням джерел [2–8].

чу, регулюючи. Ринок праці, що постає складною динамічною системою суспільних, економічних і правових відносин щодо попиту і пропозиції робочої сили та форм і методів узгодження інтересів його ринкових суб'єктів [1], відчуває наслідки цифрової трансформації економічної діяльності у процесах її глобальної структуризації, що проявляється у збільшенні аутсорсингу на онлайн-платформах праці.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

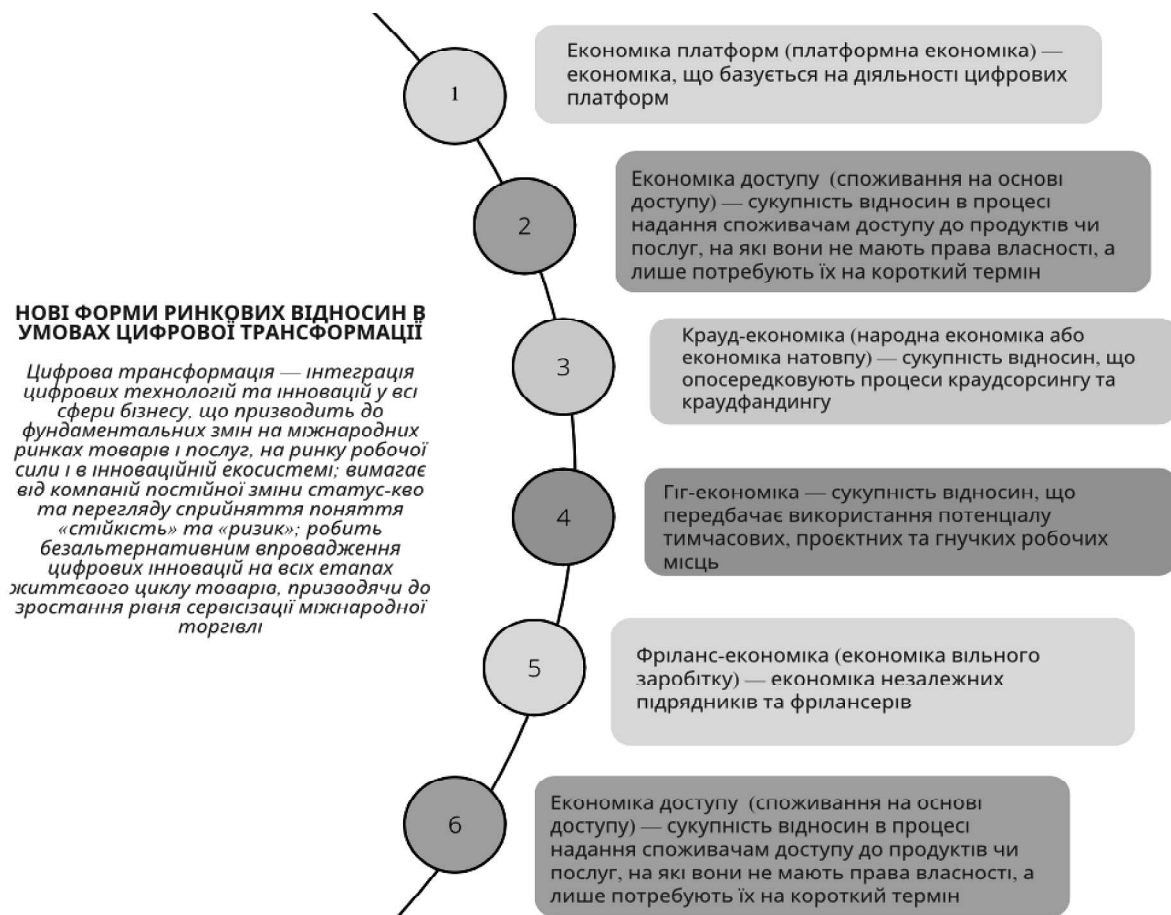
Підходи до інтерпретації сутності і тригерів розвитку платформної економіки (ПЕ) крізь призму оцінки особливостей функціонування цифрової економіки (ЦЕ) і ринків праці (РП) знаходимо у дослідженнях В. Люткенхорста

[2], Д. Тепскота [3], дослідників ЮНЕП [4], С. Бреннера і Д. Крайса [5], М. Ардоліно, Н. Саккані і М. Перона [6], П. Сінг [7], Р. Букт і Р. Хікса [8] (див. Рис. 1). І. Бистряков та Д. Клиновий відзначають, що платформна економіка як феномен макроекономічного рівня надає орієнтири для змін механізму формування вартості через запровадження досягнень Четвертої промислової революції на низовому, мікроекономічному, рівні [9, с. 8]. Т. Хлівнюк [10, с. 128] підіймає питання затребуваності соціальних інновацій внаслідок розвитку бізнес-технологічних інновацій, що передбачає трансформацію соціальної держави в напрямку до т.зв. "соціальної держави 4.0" (Welfare 4.0), яка буде толерувати платформну економіку, цифровізацію економіки та соціальну сферу.

Рис.2. Тригери розвитку платформної економіки з гнучкою зайнятістю

Джерело: укладено авторами.

Рис. 3. Нові форми ринкових відносин в умовах цифрової трансформації

Джерело: розроблено авторами за [1—12].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета статті полягає в ідентифікації тригерів і наслідків цифрової трансформації ринку праці з акцентом на платформній економіці та продукуваних техноглобалізмом загрозах нерівності.

**ВИКЛАД
ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ
ДОСЛІДЖЕННЯ**

Модель віддаленої роботи на платформі може бути прийнята у більшості сегментів традиційної економіки у найближчому майбутньому, що викликано цілим комплексом взаємопов'язаних причин (див. Рис. 2).

Впровадження нових технологій в процесі цифрової трансформації економічної діяльності призводить до становлення нових форм ринкових відносин (див. Рис. 3).

Для С. Алтрока і А. Суха [11], Д. В. Коста-Насіменто, А.С.С. Теодосіо і М.Р. Пінто [12] вплив шерінгової економіки та економіки доступу на трансформацію ринку праці не є однозначним, і такі висновки повністю со-

лідаризуються з підходом С. Острі та Р. Нельсона [13], Т. Елк'єра і Я. Дамгаарда [14], які визначають необхідність пошуку нового балансу ризиків та можливостей для працівників, які продукують цифрові техногіганти в епоху техноглобалізму. А. Ганельт, Е. Пічініні, Р.-В. Грегорі, Б. Гільдебрандт, Л. Кольбе [15] зауважують, що ступінь впливу платформної економіки на ринки праці залежить від ступеня оцифрування ринків. К. Берэфут, Д. Кертіс, В. Джолліфф, Дж. Р. Ніколсон, Р. Омохундро [16] і Б. Соліс [17] дійшли до висновку що цифровізація, впливаючи на ринок праці і структуру зайнятості, продукує нові форми нерівності і цифрового розриву. При цьому слід зауважити, що економіка платформ, економіка доступу, крауд-економіка, гіг-економіка, фріланс-економіка, економіка на запит не обов'язково характеризуються масовим технологічним безробіттям, і цей факт узгоджується з висновками економічної теорії, яка припускає наявність компенсаційних механізмів і описує дію ефекту збере-

Рис. 4. Платформна економіка і ринок праці

Джерело: розроблено авторами за [6; 11].

ження праці від імплементації нових технологій (див. Рис. 4).

По-перше, технологічні зміни можуть збільшити попит на робочу силу за рахунок створення нових робочих місць, безпосередньо пов'язаних з новою технологією. По-друге, викликане технологіями збільшення продуктивності вивільняє виробничі ресурси, які можуть підвищити попит на робочу силу до виконання інших завдань усередині тієї ж фірми чи галузі. По-третє, технології можуть підвищити попит на робочу силу за рахунок збільшення споживчого попиту, що відбувається у разі, коли нові технології прискорюють зростання продуктивності та, у свою чергу, призводять до зниження витрат виробництва та споживчих цін. Нові технології можуть ще більше підвищити граничний продукт праці та капіталу, що призведе як до підвищення заробітної плати, так і до збільшення прибутку на капітал. Два останні ефекти сприяють зростанню реальних доходів. Якщо попит досить еластичний і позитивно реагує на збільшення доходів і зниження цін, технології можуть стимулювати викликане попитом розширення виробництва. У принципі, емпіричні результати підтверджують ці теоретичні міркування впливу цифровізації на зайнятість і продуктив-

ність. Однак при цьому важливо ретельно розрізняти вплив різних типів та поколінь технологій.

Проблема цифрового розриву між працівниками із різними кваліфікаційними можливостями постає дедалі виразніше. Нерівномірний вплив цифровізації робочих місць на працівників із різним рівнем кваліфікації підтверджується емпіричними даними: збільшення інвестицій у цифровізацію пов'язане зі збільшенням зайнятості висококваліфікованих працівників та скороченням зайнятості низькокваліфікованих працівників. Оцінюючи ступінь взаємодоповнюваності/замінності робіт та робітників з різними рівнями кваліфікації, дослідники [5; 9; 11] знаходять докази поляризуючого ефекту, згідно з яким працівники середньої кваліфікації зазвичай зайняті на проміжних рутинних завданнях, найбільш уразливі для роботизації. Дослідження [6; 7; 8; 10; 12; 16] доводять, що зміна кар'єри, зміна професії та зміна кількох роботодавців і навіть зміна галузей застосування навичок будуть все більш важливими для того, щоб працівники залишалися працевлаштованими. І хоча існуючі робочі місця не будуть втрачені у великих масштабах, впровадження цифрових технологій на рівні установ/компаній може змінити вимоги до працівників та вплинути на характер роботи, в

Рис. 5. Платформи праці в платформній економіці

Джерело: розроблено авторами.

зв'язку з чим переважно на роботодавця покладатиметься обов'язок навчання всередині компанії, щоб співробітники могли адаптуватися до мінливих умов.

Єврофонд [18; 19] розрізняє: (1) автоматизацію праці (тобто заміну людської праці); (2) оцифрування процесів, тобто перетворення інформації з фізичного на цифровий формат за допомогою технологій, пов'язаних зі штучним інтелектом, хмарних обчислень та великих даних; (3) координацію з боку платформи. Широкий спектр цифрових технологій, що швидко розвиваються, не дозволяє відобразити наслідки всіх існуючих цифрових додатків на архітектуру ринку праці, що стосується штучного інтелекту (ШІ). Проблема вимірювання цифрового розриву ускладнюється ще й тим, що єдиного визначення ШІ немає, що ускладнює операціоналізацію цього терміна у дослідженнях. У деяких дослідженнях ШІ розуміється як одна з технологій автоматизації, що дозволяє автоматизувати все більш складні завдання, а в інших ШІ розглядається як технологія загального призначення, тобто прогресивна форма загальної автоматизації, яка може бути включена в бізнес як за допомогою апаратного забезпечення (наприклад, автономних роботів), так і за допомогою програм (наприклад, рішення для розпізнавання мовлення, тексту або зображень). Однак на сьогодні ШІ відноситься, перш за все, до різних видів машинного навчання, тобто до здатності системи ШІ автоматично вдосконалюватися на основі досвіду на базі алгоритмів, які незалежно розробляють складні моделі для обробки даних за допомогою прогнозової та поведінкової аналітики (аналітика людей). Алгоритми ШІ при цьому навча-

ються з використанням великих наборів даних з метою встановлення закономірностей, формування прогнозів та рекомендацій.

Штучний інтелект не стає на заваді формування нових форм зайнятості в платформній економіці, серед яких виокремлюється дві: (1) краудворк (впливає на глобальний ринок праці, адже передбачає встановлення необмеженої кількості контактів між роботодавцем і працівником незалежно від їхнього розміщення); (2) робота на запит за допомогою додатків (впливає на локальний ринок праці, стосуючись традиційних видів діяльності, і пропонується за допомогою мобільних додатків) (див. Рис. 5).

Існують різні гіпотези щодо впливу пандемії COVID-19 на трудову нерівність, особливо в цифровій сфері. З одного боку, відсутність інших можливостей працевлаштування могла спонукати більше людей спробувати онлайн-роботу, що призвело до появи різноманітнішого пулу онлайн-підрядників. Емпіричний досвід свідчить, що жінки — особливо матері — зіткнулися з непропорційно високим рівнем безробіття і скороченням робочого часу, ніж чоловіки. При цьому відбулась трансформація характерних ознак праці — час роботи, якість праці та її інтенсивність можуть варіюватись в залежності від платформ, що також впливає на прояви соціальної стратифікації (див. Рис. 6). Біржі фрілансерів (іноді їх також називають онлайн-аутсорсингом, аутсорсинговими торговими майданчиками або онлайн-кадровою індустрією), які існують вже більше двох десятиліть, переносять принцип аутсорсингу з рівня компаній на рівень приватних осіб. Через цифрові платформи клієнти можуть знайти неза-

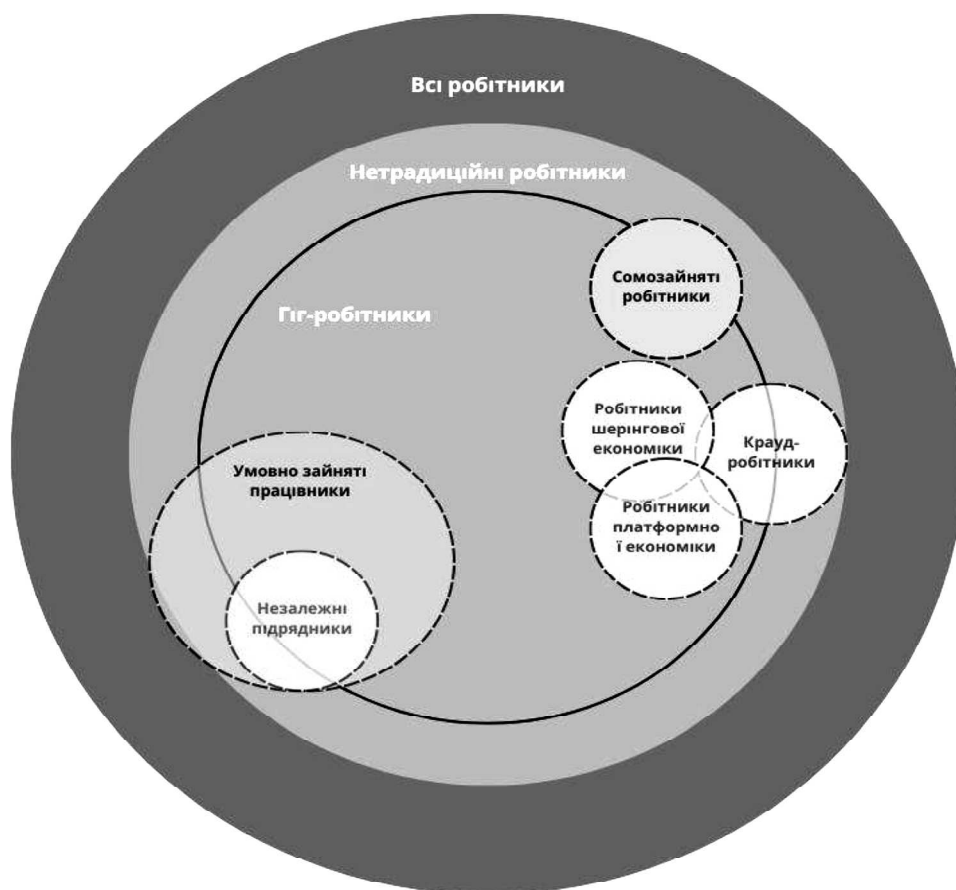

Рис. 6. Місце гіг-робітників на ринку робочої сили

Джерело: [20].

лежних підрядників за кордоном, а останні, у свою чергу, можуть подати заявку на пропонувані робочі місця. У принципі, всі три сторони в платформному трикутнику можуть базуватися в різних країнах світу, що є проблемою з точки зору правової юрисдикції, що має застосовуватись при вирішенні спорів. Цифрова робоча платформа найчастіше потрапляє до категорії хмарної роботи і передбачає колективну роботу. Важлива відмінність полягає в тому, що на біржах фрілансу клієнти самостійно обирають незалежних підрядників на основі їхніх навичок, оплата в результаті обумовлюється індивідуально, і лише одна людина зрештою виконає цю роботу. Біржі фрілансерів налічують мільйони незалежних підрядників як користувачів та приносять величезні доходи.

Типи робочих місць, що надаються через ринки фрілансерів, дуже різноманітні, але, на відміну від мікрозавдань, є також макрозавдання, які вимагають спеціалізованих навичок, що впливає на їхню вартість.

У функціональності ринків фрілансерів є два важливі аспекти, які мають велике значення для всіх цифрових платформ праці. По-пер-

ше, на цих аутсорсингових майданчиках окремим підрядникам доводиться конкурувати один з одним по всьому світу, і через практику торгів існує небезпека перегонів по низхідній, що є проявом конкуренції [21; 22], яка посилює цифрову нерівність в доходах. Наскільки дешево можна запропонувати послугу залежить від: (1) кризи вартості життя (феномен, що описує наслідок рецесії та інфляції в розвинених країнах); (2) середньої заробітної плати по країні; (3) рівня безробіття в країні; (4) кон'юнктури ринку; (5) рівня спеціалізації; (6) скрути і безвиході, в якій опинилась людина. Чим унікальнішими є навички та компетенції, тим менше працівникові загрожує ризик погіршення цін, викликаного глобальною конкуренцією. Фрілансерам в країнах з високим ВВП на особу все менш і менш вигідно пропонувати послуги, які з таким самим успіхом можуть надавати через Інтернет працівники із країн із середнім і нижче середнього ВВП на особу (що стосується також і завдань, що вимагають високої кваліфікації, а не лише рутинних завдань, таких як аналіз медичних рентгенівських зображень). По-друге, для бірж фрілансерів характерний відносно високий рівень нагляду. Upwork, на-

приклад, використовує програмну програму під назвою "Робочий щоденник", що дозволяє клієнтам стежити за незалежними підрядниками. Шість разів на годину та через довільні проміжки часу програма робить знімки екрану комп'ютера фрілансера. Таким чином, клієнт може гарантувати, що підрядники виконуватимуть завдання. Крім того, Work Diary також відстежує кількість клацань мишею і натискання клавiш і навіть робить фотографії незалежних підрядників з веб-камери, які, однак, можуть відмовити клієнтам у дозволі на використання цієї функції. Крім того, Urwork заявляє у своїх умовах обслуговування: "Ми будемо передавати інформацію, що міститься в робочих щоденниках, відповідному клієнту, а також будь-якому менеджеру або адміністратору будь-якої агенції фрілансерів" [23]. Відтак високий ступінь свободи на цифрових платформах праці, таких як Urwork, супроводжується винятковим ступенем контролю. При цьому в силу морально-етичних установок, не кожен висококваліфікований працівник зголоситься на подібний рівень контролю, що може вплинути на його поїції на платформах праці.

ВИСНОВКИ

Цифрова трансформація ринку праці характеризується становленням платформної економіки, в межах якої формуються локальні та глобальні платформи праці, що виконують інфраструктурну функцію ринку. Соціальна, економічна, стимулююча, регулююча функції ринку праці зазнають суттєвих змін. Нові бізнес-моделі, що виникають між роботодавцем та працівником, наділяють їх новими характеристиками: тоді як перші отримують можливість, не вдаючись до капітальних інвестицій, отримувати затребувані результати, не уникаючи використання практики "перегонів по низхідній", водночас відіграючи роль менеджерів, що управляють робочими процесами за допомогою алгоритмів штучного інтелекту, другі — набувають можливість, не вдаючись до еміграції, отримувати можливість вибору роботодавця по всьому світу, але ціною відмови від соціальних гарантій, що передбачені традиційними трудовими відносинами, в обмін на зайнятість та дохід, де ціна на оплату праці визначається не лише рівнем кваліфікації, але і ступенем лояльності та гнучкості претендента на роботу на біржах фрілансерів. І хоча модель віддаленої роботи на платформі може бути прийнята у більшості сегментів традиційної економіки у найближчому майбутньому, загрози цифрової нерівності та

цифрового розриву, іманентні економіці платформ, економіці доступу, крауд-економіці, гіг-економіці, фріланс-економіці, економіці на запит напряму залежатимуть від загроз технологічного безробіття і погіршення соціально-економічної ситуації в країнах базування робітника і роботодавця.

Література:

1. Герчанівська С. В., Петренко Н. І., Качмар О. В. Сутність і характеристика основних понять ринку праці в соціально-економічній системі. *Агросвіт*. 2021. № 7—8. С. 53—59.
2. Lutkenhorst W. Creating wealth without labour? Emerging contours of a new techno-economic landscape. 2018. URL: https://www.idos-research.de/uploads/media/DP_11.2018.pdf
3. Tapscott D. *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. New York: McGraw-Hill, 1996. 342 pp.
4. UNEP. *Fintech, Green Finance and Developing Countries*. 2017. URL: https://unepinquiry.org/wp-content/uploads/2017/06/Fintech_Green_Finance_and_Developing_Countries-input-paper.pdf
5. Brennen S., Kreiss D. Digitalization and digitization. 2014. URL: <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/>.
6. Ardolino M., Sacconi N., Perona M. The rise of platform economy: a framework to describe multisided platforms. 2016. URL: http://www.summerschool-aidi.it/edition-2016/cms/extra/papers/final_42.pdf
7. Singh P.J. Digital industrialisation in developing countries: A review of the business and policy landscape. 2018. URL: <https://itforchange.net/digital-industrialisation-developing-countries---a-review-of-business-and-policy-landscape>
8. Bukht R., Heeks R. *Defining, Conceptualising and Measuring the Digital Economy*. 2017. URL: <https://diodeweb.files.wordpress.com/2017/08/diwprr68-diode.pdf>
9. Бистряков І.К., Клиновий Д.В. Платформна економіка просторових бізнес-екосистем як інноваційний тренд сталого розвитку. *Наука та наукознавство*. 2019. № 3 (105). С. 3—25.
10. Khlivniuk T.P. Платформна економіка як чинник модернізації соціальної держави. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. 2021. № 4 (1). С. 123—131.
11. Altrock S., Suh A. *Sharing Economy Versus Access Economy*. 2017. URL: https://www.researchgate.net/publication/317172012_Sharing_Economy_Versus_Access_Economy

12. Costa-Nascimento D.V., Teodosio A.S.S., Pinto M.R. Dilemmas of the Sharing Economy in the Age of Access. *Organizacoes & Sociedade Journal*. 2021. Vol. 28 (99). P. 806—829.

13. Ostry S., Nelson R. *Techno-nationalism and technoglobalism: Conflict and cooperation*. Washington, D.C.: The Brookings Institution, 1995. 132 pp.

14. Elkjaer T., Damgaard J. How Digitalization and Globalization have Remapped the Global FDI Network. 2018. URL: https://www.oecd.org/iaos2018/programme/IAOS-OECD2018_Elkjaer-Damgaard.pdf

15. Digital Transformation of Primarily Physical Industries-Exploring the Impact of Digital Trends on Business Models of Automobile Manufacturers / A. Hanelt, E. Piccinini, R.W. Gregory, B. Hildebrandt, L.M. Kolbe. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/277325717_Digital_Transformation_of_Primarily_Physical_Industries_-_Exploring_the_Impact_of_Digital_Trends_on_Business_Models_of_Automobile_Manufacturers

16. Defining and Measuring the Digital Economy / K. Barefoot, D. Curtis, W. Jolliff, J.R. Nicholson, R. Omohundro. 2018. URL: <https://www.bea.gov/research/papers/2018/defining-and-measuring-digital-economy>

17. Solis B. The Definition of Digital Transformation. 2017. URL: <https://www.briansolis.com/2017/01/definition-of-digital-transformation/#:~:text=Digital%20transformation%20is%20the%20evolving,customer%2C%20employees%2C%20and%20stakeholders.>

18. Eurofound. Digitisation in the workplace. 2021. URL: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef21001.en.pdf.

19. Eurofound. The digital age: Implications of automation, digitisation and platforms for work and employment, challenges and prospects in the EU series. 2021. URL: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef21007.en.pdf.

20. Watson G. P., Kistler L. D., Graham B. A., Sinclair R. R. Looking at the Gig Picture: Defining Gig Work and Explaining Profile Differences in Gig Workers' Job Demands and Resources. *Group & Organization Management*. 2021. Vol. 46 (2). P. 327—361.

21. Панченко В. Г., Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Розвиток industry 4.0 й цифрової економіки у фокусі глобального технологічного та інноваційного суперництва КНР і США. Економіка та держава. 2021. № 2. С. 4—10.

22. Резнікова Н., Панченко В. Г., Булатова О. В. Регуляторна конкуренція в цифровій економіці: нові форми протекціонізму. Міжнародна економічна політика. 2020. № 1—2 (32—33). С. 50—80.

23. Ozimek A. The Future of Remote Work. 2020. URL: <https://ssrn.com/abstract=3638597>

References:

1. Herchanivska, S., Petrenko, N. and Kachmar, O. (2021), "Essence and characteristics of the basic concepts of the labor market in the socio-economic system", *Agrosvit*, vol. 7—8, pp. 53—59.

2. Lutkenhorst, W. (2018), "Creating wealth without labour? Emerging contours of a new techno-economic landscape", available at: https://www.idos-research.de/uploads/media/DP_11.2018.pdf (Accessed 31 August 2023).

3. Tapscott, D. (1996), *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*, McGraw-Hill, New York, US.

4. UNEP (2017), "Fintech, Green Finance and Developing Countries", available at: https://unepinquiry.org/wp-content/uploads/2017/06/Fintech_Green_Finance_and_Developing_Countries-input-paper.pdf (Accessed 31 August 2023).

5. Brennen, S. and Kreiss, D. (2014), "Digitalization and digitization", available at: <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/> (Accessed 31 August 2023).

6. Ardolino, M., Saccani, N. and Perona, M. (2016), "The rise of platform economy: a framework to describe multisided platforms", available at: http://www.summerschool-aidi.it/edition-2016/cms/extra/papers/final_42.pdf (Accessed 31 August 2023).

7. Singh, P.J. (2018), "Digital industrialisation in developing countries: A review of the business and policy landscape", available at: <https://itforchange.net/digital-industrialisation-developing-countries---a-review-of-business-and-policy-landscape> (Accessed 31 August 2023).

8. Bukht, R., and Heeks, R. (2017), "Defining, Conceptualising and Measuring the Digital Economy", available at: <https://diodeweb.files.wordpress.com/2017/08/diokppr68-diode.pdf> (Accessed 31 August 2023).

9. Bystriakov, I.K. and Klynovyi, D.V. (2019), "The platform economy of spatial business ecosystems: an innovative trend of the sustainable development", *Science and Science of Science*, vol. 3 (105), pp. 3—25.

10. Khlivniuk, T.P. (2021), "Platform economy as a factor of modernization of the welfare state", *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, vol. 4 (1), pp. 123—131.

11. Altrock, S. and Suh, A. (2017), "Sharing Economy Versus Access Economy", available at: https://www.researchgate.net/publication/317172012_Sharing_Economy_Versus_-_Access_Economy (Accessed 1 September 2023).

12. Costa-Nascimento, D.V., Teodosio, A.S.S. and Pinto, M.R. (2021), "Dilemmas of the Sharing Economy in the Age of Access", *Organizacoes & Sociedade Journal*, vol. 28 (99), pp. 806—829.

13. Ostry, S. and Nelson, R. (1995), *Techno-nationalism and technoglobalism: Conflict and cooperation*, The Brookings Institution, Washington, D.C., US.

14. Elkjaer, T. and Damgaard, J. (2018), "How Digitalization and Globalization have Remapped the Global FDI Network", available at: https://www.oecd.org/iaos2018/programme/IAOS-OECD2018_Elkjaer-Damgaard.pdf (Accessed 1 September 2023).

15. Hanelt, A., Piccinini, E., Gregory, R.W., Hildebrandt, B. and Kolbe, L.M. (2015), "Digital Transformation of Primarily Physical Industries—Exploring the Impact of Digital Trends on Business Models of Automobile Manufacturers", available at: https://www.researchgate.net/publication/277325717_Digital_Transformation_of_Primary_Physical_Industries_-_Exploring_the_Impact_of_Digital_Trends_on_Business_Models_of_Automobile_Manufacturers (Accessed 1 September 2023).

16. Barefoot, K., Curtis, D., Jolliff, W., Nicholson, J.R. and Omohundro, R. (2018), "Defining and Measuring the Digital Economy", available at: <https://www.bea.gov/research/papers/2018/defining-and-measuring-digital-economy> (Accessed 1 September 2023).

17. Solis, B. (2017), "The Definition of Digital Transformation", available at: <https://www.briansolis.com/2017/01/definition-of-digital-transformation/#:~:text=Digital%20transformation%20is%20the%20evolving,customer%2C%20employees%2C%20and%20stakeholders> (Accessed 31 August 2023).

18. Eurofound (2021), "Digitisation in the workplace", available at: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef21001_en.pdf (Accessed 31 August 2023).

19. Eurofound (2021), "The digital age: Implications of automation, digitisation and platforms for work and employment, challenges and prospects in the EU series", available at: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef21007_en.pdf (Accessed 31 August 2023).

20. Watson, G. P., Kistler, L. D., Graham, B. A. and Sinclair, R. R. (2021), "Looking at the Gig Picture: Defining Gig Work and Explaining Profile Differences in Gig Workers' Job Demands and Resources", *Group & Organization Management*, vol. 46 (2), pp. 327—361.

21. Panchenko, V., Reznikova, N. and Ivashchenko, O. (2021), "The development of industry 4.0 and digital economy in focus of the China-United States global technological and innovation rivalry", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 4—10.

22. Reznikova, N., Panchenko, V. and Bulatova, O. (2020), "Regulatory competition in the digital economy: new forms of protectionism", *International economic policy*, vol. 1—2 (32—33), pp. 50—80.

23. Ozimek, A. (2020), "The Future of Remote Work", available at: <https://ssrn.com/abstract=3638597> (Accessed 31 August 2023).

Стаття надійшла до редакції 11.09.2023 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
(Наказ Міністерства освіти і науки України
№ 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292